

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

**CEL I ZAKRES EWIDENCJI
ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH**

Warszawa 2011

CEL I ZAKRES EWIDENCJI ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH

Obowiązkiem społeczeństwa jest ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Podstawą wszelkiej ochrony jest rozpoznanie i udokumentowanie zabytków architektury i budownictwa, zabytkowych cmentarzy, parków, zespołów urbanistycznych i ruralistycznych. Dlatego jest ono jednym z kluczowych zadań nie tylko służb konserwatorskich.

Bez wiedzy o zasobie i stanie zachowania dziedzictwa kulturowego nie jest możliwe właściwe działanie służb konserwatorskich. Podstawą tej wiedzy jest ewidencja i dokumentacja zabytków, którą należy traktować jako pracę ciągłą, planowo rozłożoną na kolejne lata.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. RP 2003 nr 162, poz. 1568, z późniejszymi zmianami) wymienia krajową, wojewódzką i gminną ewidencję zabytków. Obowiązek jej prowadzenia nakłada odpowiednio na Generalnego Konserwatora Zabytków, wojewódzkich konserwatorów zabytków oraz wójtów, burmistrzów, prezydentów miast. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. RP 2011, nr 113, poz. 661) określa sposób prowadzenia ewidencji zabytków oraz prezentuje obowiązujące wzory kart ewidencyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obiektów niewpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów gminnej ewidencji zabytków.

Ewidencja zabytków to uporządkowany zbiór wykonanych według jednolitych wzorów opracowań, zawierających podstawowe informacje o obiektach zabytkowych. Ewidencja zawiera: dane administracyjne i adresowe, rys historyczny, opis obiektu, fotografie i plany. Opracowania te obejmują teczki miast, karty ewidencyjne architektury i budownictwa, ewidencje zabytkowej zieleni, karty cmentarzy i karty adresowe. W ewidencji znajdują się pojedyncze obiekty architektoniczne, zespoły budowlane (np. folwarki), zespoły urbanistyczne i ruralistyczne, zabytkowe parki i cmentarze.

Podstawowym celem ewidencji jest zebranie i opracowanie istotnych informacji o obiektach zabytkowych koniecznych do prowadzenia planowej polityki i działalności konserwatorskiej, w tym na etapie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków

zagospodarowania przestrzennego oraz sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Etapami jego realizacji są:

1. rozpoznanie obiektów zabytkowych w terenie,
2. zebranie i opracowanie podstawowych informacji merytorycznych o obiektach zabytkowych,
3. zebranie informacji administracyjno-adresowych,
4. udokumentowanie stanu zachowania,
5. monitoring obiektów zabytkowych.

Rzetelnie opracowana ewidencja umożliwia prowadzenie planowej polityki konserwatorskiej w zakresie:

1. ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
2. współpracy konserwatora przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego,
3. prac remontowo-budowlanych,
4. dofinansowania prac konserwatorskich,
5. tworzenia zbioru informacji o zabytkach na określonym terenie (gmina, powiat, województwo),
6. ewidencja ułatwia również podejmowanie przez konserwatorów zabytków szybkich decyzji w sprawach interwencyjnych.

W wielu wypadkach karta ewidencyjna jest jedynym zbiorem informacji o zabytku, w związku z czym rzetelność opracowania ma istotne znaczenie.